

מלאכת קורע - המשך

ראשונים

רמב"ם

הלכות שבת פרק י'

הקורע כדי לתפור שתי תפירות, על מנת לתפור שתי תפירות חייב.

אבל הקורע להפסידה פטור מפני שהוא מקלקל, הקורע בחמתו או על מת שהוא חייב לקרוע עליו חייב מפני שמיישב את דעתו בדבר זה וינוח יצרו והואיל וחמתו שוככת בדבר זה הרי הוא כמתקן וחייב.

והפוחת בית הצואר בשבת חייב. / [רש"י – חייב משום מכה בפטיש]

המפרק ניירות דבוקין או עורות דבוקין ולא נתכוין לקלקל בלבד הרי זה תולדת קורע וחייב.

הלכות שבת פרק ח

החובל בחי שיש לו עור חייב משום מפרק, והוא שיהיה צריך לדם שיצא מן החבורה, אבל אם נתכוון להזיק בלבד פטור מפני שהוא מקלקל.

במה דברים אמורים בחובל בבהמה וחיה ועוף וכיוצא בהם, אבל החובל בחבירו אף על פי שנתכוון להזיק חייב מפני נחת רוחו שהרי נתקררה דעתו ושככה חמתו והרי הוא כמתקן, ואף על פי שאינו צריך לדם שהוציא ממנו חייב.

השגת הראב"ד - כמה נפלאים דבריו ומתמיהין אסופותיו שהרי אפילו קריעת בגדיו אם לא להטיל אימה על אנשי ביתו קראוהו עובד עבודה זרה וכל שכן חובל בחבירו לנקימה.

מגיד משנה

פירוש דעת רבינו הוא לחייב אף בחובל בבהמה של חברו דרך נקמה שאע"פ שאינו צריך לדם חייב מפני שנתקררה דעתו וכמו שיתבאר פרק י' גבי הקורע בחמתו.

והדין הזה יצא לו מסוגיא שבת קה ע"ב ששנינו שם הקורע בחמתו ועל מתו פטור וכל המקלקלין פטורין והקשו מברייתא דתניא הקורע בחמתו ובאבלו על מתו חייב ואף על פי שחלל שבת יצא ידי קריעה ודחקו בתירוץ מתו (וחמתו). ולבסוף

הגמרא תירצתה גבי חמתו הא ר' יהודה הא ר"ש. והגמרא הקשתה לר' יהודה במתקן חייב, במקלקל לא שמענו שחייב? ותירצה הגמרא שזה גם נחשב מתקן כי עושה נחת רוח ליצרו. והגמרא הקשתה: שהרי זה אסור וכל הכועס יהי בעיניך כעובד גלולים. ותירצה הגמרא שעושה כדי להטיל אימה על אנשי ביתו.

ומאחר והרמב"ם פוסק כר' יהודה במלאכה שאינה צריכה לגופה שהוא חייב עליה כל שהוא עושה הדבר דרך נקמה וכעס הרי זה נקרא מתקן אצל יצרו וחייב. ומה שאמרה הגמרא שזה אסור, לא רצו להקשות על הדין שאמרו שהוא מתקן אצל יצרו

אלא לומר שאף בחול זה אסור. אך לענין חיוב שבת כולו שוים.

אבל רש"י ז"ל והמפרשים האחרונים פירשו שהגמרא מקשה על התירוץ כלומר שכיון שאסור הרי זה אינו מתקן אלא מקלקל, ורק במטיל אימה על אנשי ביתו נחשב מתקן וחייב. וזה דעת השגת הראב"ד.

הלכות שבת פרק כג הלכה ו

ואין שוברין את החרס ואין קורעין את הנייר מפני שהוא כמתקן כלי.

הלכה

שולחן ערוך סימן שמ

יג. אין שוברים החרס ואין קורעין הנייר, מפני שהוא כמתקן כלי.

יד. המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו, הרי זה תולדת תופר וחייב; וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד, הרי זה תולדת קורע וחייב.

שולחן ערוך סימן שיז סעיף ג

מתירין בית הצואר מקשר שקשרו כובס, שאינו קשר של קיימא; אבל אין פותחין אותו מחדש, דמתקן מנא הוא.

משנה ברורה

אם קורע נייר לקרעים כדי לקנח את עצמו או לשאר איזה תשמיש חייב משום קורע שהוא קורע ע"מ לתקן.

ולקורע אגרת המחותרם אפילו אם יזהר שלא ישבור אותיות החתימה רק יקרע הנייר שסביבה ג"כ אסור לכו"ע ואפילו לומר לאינו יהודי יש לזהר אם לא לצורך גדול.

ובאגודה כתוב שיאמר לאינו יהודי: איני יכול לקרותו, ואם יבין מעצמו ויפתחנו מותר.

אם קורע בשביל איזה תועלת אף שלא נתכוין בזה כדי לדבקם חייב משום קורע, כי אין צריך בקורע דוקא ע"מ לתפור אלא בשביל איזה תיקון כדי שלא יהיה מקלקל. ואם מכוין לקלקל בלבד פטור ואסור לכתחלה ככל מקלקלים של שבת.

אם נדבקו הדפים אחד לשני ע"י שעה או בשעת הקשירה מותר לפתחם כיון דלא נעשה לקיום. ואם נדבקו במקום האותיות אסור להפרידם. ולקורע מחדש דפים של הספרים שלא נחתכו מבעוד יום יש חיוב ואפילו ע"י אינו יהודי אסור.

מי שנסתבכו בגדיו בקוצים מפרישן בצנעה ובנחת שלא יקרע ואם נקרע נקרע וכן מותר ללבוש בגדים חדשים ואם נקרע נקרע שאינו מתכוין לקריעה.